

Отчетна единица:.....

ЕИК по БУЛСТАТ / ТРРЮЛНЦ

СПРАВКА ЗА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ (НИРД) ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Обслужвана икономическа дейност (двузначен код по КИД - 2008) -

Раздел I. Разходи за НИРД по области на науката

	Код на реда	Общо	Естествени науки	Технически науки	Медицински и здравни науки	Селскостопански и ветеринарни науки	Обществени науки	Хуманитарни науки и изкуства
a	6	1	2	3	4	5	6	7
А. Разходи за НИРД - общо (110+120)	100							
Текущи разходи за НИРД (130+140+150)	110							
в т.ч. разходи за персонал, зает с НИРД	111							
Разходи за придобиване на дълготрайни активи, предназначени за НИРД	120							
в т.ч. за машини и оборудване	121							
Б. Текущи разходи по видове изследвания (110)								
Разходи за фундаментални изследвания	130							
Разходи за приложни изследвания	140							
Разходи за експериментални разработки	150							

Раздел II. Разходи за НИРД по източници на средствата

	Код на реда	Отчет
a	6	1
Разходи за НИРД - общо (210+220)	200	
Национални източници - общо (211÷214)	210	
Предприятия / Собствена стопанска дейност, различна от НИРД	211	
Бюджетни организации и правителствени фондове (ФНИ, НИФ)	212	
Висши училища	213	
Нетърговски организации	214	
Чуждестранни източници - общо (221+222+223+224)	220	
Чуждестранни предприятия (228+229)	221	
- предприятия от Вашата група предприятия	228	
- други чуждестранни предприятия	229	
Европейска комисия	222	
Международни организации	223	
Други чуждестранни източници	224	

Раздел III. Разходи за НИРД по социално-икономически цели

	Код на реда	Отчет
a	6	1
Разходи за НИРД - общо (701÷714)	700	
Проучване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата	701	
Опазване на околната среда	702	
Граждански космически изследвания	703	
Развитие на транспорта, телекомуникациите и друга инфраструктура	704	
Производство, съхранение, разпределение и използване на енергията	705	
Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите	706	
Развитие на здравеопазването	707	
Развитие на селското и горското стопанство и риболова	708	
Развитие на образованието	709	
Културни, развлекателни и религиозни дейности	710	
Изследване на политически и социални системи, структури и процеси	711	
Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от публични университетски фондове	712	
Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от други източници	713	
Отбрана	714	

Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по области на науката

(Среден брой през годината)

Код на реда	Общо		Естествени науки		Технически науки		Медицински и здравни науки		Селскостопански и ветеринарни науки		Обществени науки		Хуманитарни науки и изкуства	
	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени
а	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Непреизчислени в еквивалент на пълна заетост:														
Персонал - общо (310+320)	300													
Изследователи	310													
Друг персонал, зает с НИРД	320													
Преизчислени в еквивалент на пълна заетост*:														
Персонал - общо (311+321)	301													
Изследователи	311													
Друг персонал, зает с НИРД	321													

Раздел V. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование

(Среден брой през годината)

Код на реда	Общо		Висше образование		По образователна степен:						Друго образование	
	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	Доктори и доктори на науките		Професионални бакалаври, бакалаври и магистри		общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени
					общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени				
а	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Непреизчислени в еквивалент на пълна заетост:												
Персонал - общо (410+420)	400											
Изследователи	410											
Друг персонал, зает с НИРД	420											
Преизчислени в еквивалент на пълна заетост*:												
Персонал - общо (411+421)	401											
Изследователи	411											
Друг персонал, зает с НИРД	421											

Средният брой през годината се изчислява чрез сумиране на броя на лицата, заети с НИРД, за всеки месец и полученият сбор се разделя на 12.

* Преизчисляването в еквивалент на пълна заетост се извършва на базата на продължителността на работното време, ангажирано с НИРД, през годината. Например:

- ако 3 лица са използвали половината от годишния си фонд работно време за осъществяване на научни разработки (50%), то еквивалентът на тяхната заетост с НИРД е = $(3 \times 0,5) = 1,5$;

- ако 2 лица са използвали 20% от годишния си фонд работно време за осъществяване на научни разработки, то еквивалентът на тяхната заетост с НИРД е = $(2 \times 0,2) = 0,4$;

- ако 1 лице, заето с НИРД, е работило само през половината година, то еквивалентът на неговата заетост с НИРД е = $(1 \times 0,5) = 0,5$.

Раздел VI. Изследователи по възрастови групи
(непреизчислени в еквивалент на пълна заетост)

(Среден брой през годината)

Възрастови групи	Код на реда	Общо	
		общо	в т.ч. жени
а	6	1	2
Изследователи - общо (511 ÷ 516)	510		
под 25 г.	511		
25 - 34 г.	512		
35 - 44 г.	513		
45 - 54 г.	514		
55 - 64 г.	515		
65 и повече г.	516		

Раздел VII. Изследователи по гражданска принадлежност
(непреизчислени в еквивалент на пълна заетост)

(Среден брой през годината)

Гражданство	Код на реда	Общо	
		общо	в т.ч. жени
а	6	1	2
Изследователи - общо (611 ÷ 618)	610		
Българско	611		
На държава - членка на ЕС	612		
На друга европейска държава	613		
На държава от Северна Америка	614		
На държава от Централна и Южна Америка	615		
На държава от Азия	616		
На държава от Африка	617		
На други държави	618		

Ръководител:

Съставител:

Лице за контакт:

Дата:

(име, презиме, фамилия)

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ КЪМ СПРАВКА ЗА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ (НИРД) ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Формулярът се попълва от всички предприятия, фирми, научни институти и организации, Българската академия на науките, Селскостопанската академия, висшите училища, университетските болници и други организации на самостоятелен баланс, които независимо от вида на основната си дейност през 2023 г. са извършвали научноизследователска и развойна дейност (НИРД) - т.е. ако поне едно лице от персонала през цялата година е било заето с НИРД. В карето „Обслужвана икономическа дейност“ се посочва кода на отрасловия раздел, за който е предназначена преобладаващата част от НИРД, съгласно Класификацията на икономическите дейности - КИД-2008.

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка творческа и систематична работа, която се провежда с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и да се разработят нови приложения чрез наличните знания.

За да бъде дадена дейност определена като научноизследователска, тя трябва да бъде насочена към нови открития, на базата на оригинални концепции или хипотези; да съдържа елемент на несигурност относно крайния резултат или необходимото време и ресурси за постигането му; да се осъществява планирано със заделен бюджет и да води до резултати, които могат да бъдат възпроизведени. Клиничните изпитвания на лекарства I, II и III фаза също се третират като НИРД.

На **код 100** „Разходи за НИРД - общо“ се посочва общата сума на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на дълготрайни активи, предназначени за НИРД, независимо от източника на финансиране.

На **код 110** „Текущи разходи за НИРД“ се посочват данни за разходите за суровини и материали, за персонал и други разходи, направени за осъществяване на НИРД от отчетната единица. Не се включват разходите за амортизация.

На **код 111** „Разходи за персонала, зает с НИРД“ се посочват разходите за заплати и други възнаграждения, както и разходите за осигуровки на заетите лица в отчетната единица, които са пряко ангажирани с осъществяването на НИРД. Не се включват възнагражденията на лицата, непряко свързани с НИРД, извършващи спомагателни дейности (като охрана, портиери, работници по поддръжката, работници в столовете и други), които обаче са включени в текущите разходи за НИРД на код 110. Разходите за възнаграждения на лицата, наети от отчетната единица по граждански договор за осъществяване на НИРД, се включват на код 110.

На **код 120** се посочват данни за направените разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (като земя, сгради, съоръжения, машини, оборудване, транспортни средства и др.) и на дълготрайни нематериални активи (като например компютърен софтуер), предназначени за НИРД.

Текущите разходи за НИРД, посочени на **код 110** следва да се разпределят (може и приблизително по Ваша преценка) според вида на научните изследвания (разработки), за които са направени:

- Разходи за фундаментални изследвания (**код 130**) - посочват се разходите за експериментални или теоретични изследвания, имащи за цел главно придобиването на нови знания, без да се има предвид тяхното конкретно приложение или използване. Резултатите от фундаменталните изследвания обикновено не се комерсиализират, а са предмет на публикации в научни списания или на обмен между заинтересовани лица и организации.

- Разходи за приложни изследвания (**код 140**) - посочват се разходите за оригинални изследвания, извършвани с цел придобиване на нови знания, които обаче са насочени главно към постигане на определени практически цели и задачи.

- Разходи за експериментални разработки (**код 150**) - посочват се разходите за системни разработки, базирани върху налични знания, с цел да се произведат нови материали, продукти и устройства; да се внедрят нови методи, системи и услуги или значително да се усъвършенстват вече съществуващите.

Разходите за НИРД се разпределят по области на науката в зависимост от насочеността на научните изследвания (разработки).

Данните за разходите за НИРД, посочени на код 100, код 200 и код 700 трябва да бъдат равни.

В Раздел II. Разходи за НИРД по източници на средствата общата сума на направените през годината разходи за НИРД се разпределя по видове национални и чуждестранни предприятия, институции и организации. Средствата, с които е осъществена НИРД, могат да бъдат получени под различна форма – приходи от продажба на продукти от НИРД по договор с други предприятия, висши училища или бюджетни организации; приходи от собствена стопанска дейност, различна от НИРД; субсидии от държавния бюджет, средства от правителствени фондове (Фонд научни изследвания (ФНИ), Национален иновационен фонд (НИФ)); безвъзмездна финансова помощ от Европейската комисия, международни организации и правителства на други държави.

Разпределението, в **Раздел III**, на разходите за НИРД по социално-икономически цели се извършва **според крайната цел, за която е предназначена НИРД**, както следва:

Проучване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата (**код 701**) - разходите за НИРД, свързана с: проучване на земната повърхност, залежите на полезни изкопаеми (минерали, нефт, природен газ), моретата, океаните, атмосферата; климатичните и метеорологични изследвания и хидрологията.

Опазване на околната среда (**код 702**) - разходите за НИРД, свързана с: осъществяване на контрол над замърсяването, идентифициране на източниците и причините за замърсяване, неговото разпространение и влияние върху хората, флората, фауната, микроорганизмите и биосферата; създаване на устройства за следене и измерване на всички видове замърсявания; превенция и премахване на замърсяването.

Граждански космически изследвания (**код 703**) - разходите за НИРД, свързана с разработки и приложни изследователски програми за проучване на космоса, включително дейността на космически лаборатории. Не се включват разходите за НИРД за космически изследвания с отбранителна цел, които следва да се посочат на код 714 „Отбрана“.

Развитие на транспорта, телекомуникациите и друга инфраструктура (**код 704**) - разходите за НИРД, свързана с развитие на: транспортната, телекомуникационната и водоснабдителна системи; строителството на сгради и други строителни съоръжения.

Производство и разпределение на енергията (**код 705**) - разходите за НИРД, свързана с: производството, съхранението, разпределението и рационалното използване на всички видове енергия; повишаване ефективността на енергийното производство и разпределение.

Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите (**код 706**) - разходите за НИРД, свързана с: усъвършенстване и повишаване на икономическата ефективност и конкурентноспособността на промишленото производство.

Развитие на здравеопазването (**код 707**) - разходите за НИРД, свързана с: опазване, подобряване и възстановяване на здравословното състояние на хората; социални грижи за деца, възрастни и други специални категории хора с увреждания или с хронични заболявания.

Развитие на селското и горското стопанство и риболова (**код 708**) - разходите за НИРД, свързана с подпомагане развитието на:

селското, горското стопанство, риболова, производството на хранителни продукти; контрола над използването на химически изкуствени торове; ветеринарната медицина.

Развитие на образованието (**код 709**) - разходите за НИРД, свързана с всички степени на образователната подготовка и с всички форми на обучение.

Културни, развлекателни и религиозни дейности (**код 710**) - разходите за НИРД, свързана с проучване на влиянието, което оказват върху обществения живот такива социални явления като културни, развлекателни, спортни и религиозни дейности.

Изследване на политически и социални системи, структури и процеси (**код 711**) - разходите за НИРД, свързана с: изследване на политически структури на обществото; на социални процеси, изменения и конфликти; развитие на системи за социална сигурност и социално подпомагане; социални аспекти на организацията на работа.

Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от публични университетски фондове (**код 712**) - разходите за НИРД (финансирана от публични университетски фондове) в областта на естествените, техническите, медицинските и здравните, селскостопанските и ветеринарните, обществените, хуманитарните науки и изкуствата.

Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от други източници (**код 713**) - разходите за НИРД (финансирана от други източници, различни от публичните университетски фондове) в областта на естествените, техническите, медицинските и здравните, селскостопанските и ветеринарните, обществените, хуманитарните науки и изкуствата.

Отбрана (**код 714**) - разходите за НИРД, осъществявана за военни цели. Не се включват разходите на Министерство на отбраната за граждански изследвания, които трябва да се отнесат към някоя от останалите социално-икономически цели.

Персонал - общо (код 300 и код 400) включва всички лица, които са пряко ангажирани с осъществяването на НИРД, както и лицата оказващи директна подкрепа за НИРД (мениджъри, администратори, техници, чиновници). Не се включват лицата, непряко свързани с НИРД, извършващи спомагателни дейности като охрана, портиери, работници по поддръжката, работници в столовете и други, макар че техните възнаграждения се включват в текущите разходи за НИРД на код 110.

Изследователи (код 310, код 410, код 510, код 610) са професионалните специалисти, пряко ангажирани в извършването на научноизследователска и развойна дейност, т.е. които работят по формулирането и създаването на нови знания, усъвършенстват и развиват концепции, теории, модели, техническо оборудване, софтуер и оперативни методи. Към тази категория се отнасят и редовните докторанти, тъй като изготвянето на дисертационен труд отговаря на дефиницията за НИРД. Включват се и студентите по магистърски програми, които осъществяват НИРД срещу заплащане.

Друг персонал, зает с НИРД (код 320 и код 420) - обхваща техническия и помощен персонал. Към технически персонал се отнасят лицата, притежаващи необходимите знания и опит в една или няколко области на науката, които работят под ръководството и контрола на изследователите. Помощен персонал са квалифицирани и неквалифицирани работници, както и административен, секретарски и чиновнически персонал, участващ в изпълнението на научноизследователски проекти или пряко свързан с такива проекти.

В Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по области на науката разпределението става **според научноизследователската област, в която работят лицата**, а тя може и да не съвпада с тази от дипломата им за завършено образование.

В Раздел V. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование заетите лица се разпределят според образователната степен, която притежават. Лицата, с научна степен „доктор на науките“ и „доктор“, независимо че имат и образователна степен „магистър“, се посочват само в колона 5, а жените от тях - в колона 6.

В Раздел VI. Изследователи по възрастови групи се посочва броят на изследователите според навършената възраст в години към 31.12.2023 година.

В Раздел VII. изследователите се разпределят според гражданството, което притежават. Български гражданин, който е и гражданин на друга държава, се смята само за български гражданин.

На код 612 в Раздел VII се посочват изследователите с гражданска принадлежност към някоя от следните държави - членки на Европейския съюз: Австрия, Белгия, Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Хърватия, Чехия и Швеция.